

Alte Drucke

**F. IOAN. DVNS || SCOTI, || DOCTORIS SVBTILIS, || ORDINIS
MINORVM, || Theologorum omnium || PRINCIPIS, ||
Disputationes Collationales. || Nuperrime à ...**

Duns Scotus, Johannes

Venetiis, 1580

DISPVATIO. XXX.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150343

dendi hoc est, sub amore filij debito ad patrem, & sub amore gratuito patris ad filium, est ratio formalis proxima. Nunc autem sub isto actu tēdit in obiecta, ut duo, velle enim patris tendit in filium, & ut est filii tendit in patrem. ¶ Dicitur q̄ terminus est vnus, vel volitio vna secundum rem, distincta tamē secundum rationem, sicut eadem via est ab athenis ad thebas &c.

CONTRA, quæro. an pater vt diligit filium est principium totale producendi spiritum sanctum, quod non potest dici, quia tunc filius nihil faceret, vel esset superfluum, tunc enim spiritus sanctus esset ab aliquo, quo non existente nihil minus esset, aut partiale, quia tunc imperfectum principium, & erunt sicut duo trahentes nauem, quod est inconueniens. ¶ Dico, q̄ pater est totale principium secundum rem.

CONTRA, voluntas est res & non sic est principium, sed vt concors secundum te, hoc est sub duplici respectu, vt dictum est, sed voluntas non potest esse formale quo, sub isto duplici respectu, nec in patre, nec in filio. ergo neuter erit principium totale secundum rem, sed quodlibet partiale.

¶ Item, si voluntas est principium formale, tunc essentia habetur in filio, & spiritu sancto æquiuoce, quia filius producit essentia absolute, quia essentia est principium formale producendi filium, sed non est formale principium producendi spiritum sanctum, sed voluntas vt concors, & productio tūc dicitur æquiuoca, quando pro-

ductum non assimilatur principio productiuo.

CONTRA, * illud quod alibi dicebatur in quæstione, q̄ amor iucundissimus, non potest esse nisi amore mutuo, quia amor iucundissimus est beatificus, alias voluntas non quietaretur ibi, sed pater non beatificatur videndo filium, sed essentiam suā. ergo non oportet, q̄ amor iucundissimus sit mutuuus.

DISPUTATIO. XXX.

Verum alia a Deo sint volūta necessaria ab eo ad essē existentia.

VERUM alia a Deo sint volūta necessaria ab eo ad existentia. ¶ Quod sic, quia immutabiliter volūta, necessario sunt volūta, sed sunt immutabiliter volūta, quia ab æterno, quod autem est æternum, & immutabile. ergo &c. quia si non necessario voluit ea, ergo possibile est Deū eo nō velle ea, ergo voluntas eius se habet ad vnum libet, & ita imperfecta. ¶ Dī, q̄ non, & per hoc adducunt Aristelmus. Cur Deus homo.

¶ Item, voluntas est respectu finis, & essentialē ordinem habet ad finem, ideo in finem fertur, sed non habet necessariam habitudinem, nec essentialē ordinē ad alia, quæ sunt ad finem. ergo non necessario sunt volūta.

AD PRIMVM, non sunt mutabiliter volūta, nec sunt ab æterno volūta, quia ibi est temporale connotatum.

¶ Ad secundum, non est imperfecte in voluntate, sed effectū.

CON.

CONTRA positionem . eodem actu vult se, & alia . Probatio, quia in Deo suum velle est suum esse, quod nullo modo est aliud, & aliud, nec mutatur, sed est idem omnino.

CONTRA responsionem ad primum argumentum, si non immutabiliter vult alia, potest ea non velle, quare igitur, antequam voluit, quod non potest dici, quia ab aeterno voluit, nec post, quia in aeternitate . nec est prius, nec posterius, tunc etiam est mutabilis, nec simul dum voluit, quia tunc esset contra traditio .

AD PRIMVM non sequitur consequentia, ipse . n . est finis sui & ideo vult se necessario, alia aut ad istum finem ordinem habent accidentalem . unde actus est in se necessarius, non tamen respectu talis obiecti . ¶ Ad aliud potest non velle, & ante, & post.

CONTRA solutionem primi, quia non essentialiorem ordinem habet esse quiditativum rei ad divinam bonitatem, quam esse existentiam, sed Deus non necessario vult per se esse existentiam, ergo nec esse quiditativum, hoc est inconueniens, quia tunc habens scientiam ab aeterno de lapide, non habuisset metaphysicam scientiam, vel scientiam realem, quod est falsum, quia ab aeterno habuit scientiam realem . scientia autem realis habet obiectum realem, obiectum autem scientiae est quod rei . quia scientia, quam quis habet, non est nisi de scito . ergo erit aliquid, & distinctum ab eo, & erit quid . quia scientia est de quod quid est . ¶ Item, contra aliud, omnis potentia, vel est ante actum, vel cum actu, vel post actum . & ita potentia secundum quam

esse habent res ab aeterno, & quid est representatum cum actu simul . Deus non potest velle, quod vult ante actum, quia tunc realiter non veller, & postea veller, nec potentia cum actu potest non velle, quia potentia cum actu est, quando actus est . ergo simul opposita .

AD PRIMVM dicitur quod sufficit, quod illud de quo est scientia habet esse representationem . non tamen quiditativum, & reale .

CONTRA, scientia quam habet Deus de lapide non est de illo secundum esse, quod habet in Deo, quia tunc non esset, nisi scientia de seipso, ergo est de aliquo, quod habet quiditatem aliam . ¶ Dicitur, quod verum est de aliquo representato, quod representatum, ut representatum non habet, nisi esse representantis, sed intellectus distinguit representando, quod quid representatum est indifferens, ut sit ens, vel non ens, & tale non oportet habere aliquod esse existentiam, vel quiditativum .

CONTRA, actus sciendi non potest esse actus sciendi, nisi terminetur ad aliquod obiectum, quia mensuratur ab obiecto . mensuratum autem dependet realiter a mensura, ergo iste actus, ut est huiusmodi, transit super illud . quare igitur de * illo tali super quod transit huiusmodi actus . aut est ens perfectum, aut diminutum, aut nullum . Si nullum, nulla erit de eo scientia realis, si diminutum, ergo habet entitatem diminutam realem distinctam .

¶ Item, representans non primo representat se, vel illud

in quo est, sicut species in anima non primo representat se vel animam, sed aliud ad representandum. igitur aut est nihil, & cum idea referatur ad ideatū, relatum ad nihil sit absolutum, tunc idea inquantum idea esset absolutum, aut diminutum, aut perfectum, sicut prius.

AD PRIMVM, & secundum, dicendo, quod intellectus Dei fertur super aliquod factibile, & terminatur non ad nihil, nec ad ens diminutum, sed ad ens perfectum, non perfectum in esse substantia, nec quiditativum, sed ad esse representatum, scilicet in idea, unde bene terminatur ad ideam, & ad rem ut representantem in idea.

CONTRA, res ista est correlative ideæ. ergo aliud ab idea, & sic loquimur de ea ad præsens, ut idealis, & sic aut est nihil, aut ens diminutum &c. ut prius.

¶ Dico quod ideale ut est correlative ad ideam, non est distinctum, nisi secundum rationem intelligendi, & secundum intellectū, sicut si pingatur in pariete Hirco ceruus, quod non est, nec est possibile, imago illa non representat se, cum non respondeat aliquid sibi secundum esse quiditativum, nec secundum esse existentia. sed intellectus dicit aliquid representatum, sic intellectus Dei intelligens ideas representativas idearum, distinguit representata ab ideis, secundum rationem intelligendi. nec correlative est aliquid secundum esse quiditativum, vel existentia.

CONTRA, relative ad nihil est absolutum. ergo idea est absolutum. ergo idea, quia correlative suū, est nihil. R. ideo esse ideabile in idea, est esse ideæ.

¶ Contra ad hoc arguit, non aliter novit Deus sienda, quod facta, si non novit Deus lapidem per ideam lapidis, nisi tamen ut distinguat ab idea. ergo nec modo aliter novit creaturam, quod ut non facta in re, sed tamen novit rationes distinctas in seipso. Item, in primo instanti in quo idea representatur intellectui, est absolutum, ergo tamen representabit ante distinctionem rationis per te, vel representabit ut representativum aliud. &c. ante distinctionem rationis erit reputatum distinctum ab idea repitante, aut igitur habet esse imperfectum, & tunc ut prius. ¶ Dico quod representabit illud quod prius, sed non eodem modo.

CONTRA, si actus terminatur ad ideam ab æterno, ad quod modo, sed non modo determinatur ab æterno ad aliquid distinctum ratione tantum ab idea. ergo ad aliud. ¶ Dico utrunque vidit ab æterno.

¶ Contra, si ab æterno non cognovit lapidem, nisi tantum ut distinctum ratione ab idea. & modo cognoscit re distinctum. ergo est aliquid in obiecto ut determinat modo actum eius, quod non tunc. ¶ Dico quod aliter est ex parte rei, quæ ab æterno distincta ratione ab idea, modo distinguitur ab ea. ¶ Contra. ergo res modo obijceret alio modo intellectui, quod ab æterno. ¶ Dico quod non. ¶ Contra arguitur sic, res hæc secundum esse quod intelligitur distinguit realiter ab idea terminat actum intellectus, non autem ab æterno, ergo non terminavit tunc secundum esse, secundum quod modo dico, quod res non terminat actum intellectus Dei secundum esse hoc, vel illud, sed esse, vel idea tantum terminat.

CON.

CONTRA, intelligitur secundum aliquid esse modo, secundum quod non intelligebatur. tunc verum est a parte rei, & non a parte intellectus. Ad aliud in primo instanti representatur.

CONTRA, igitur repñta tum non habet primo esse suū pñonem distinctam. & Dico idea statim repñtat aliud. & Contra tunc distinguitur ex natura rei. Nego. & Contra. ergo in primo instanti ante actū rationis, tantum est possibile distingui, quia non distinguitur secundum rem, nec rñonem, quia tunc esset distinctio rationis ante distinctionem rationis. & Ad aliud principale quid addit velle lapidem super velle? & Dicitur nulla realitas additur.

CONTRA, igitur totum quo vult lapidem esse, ut huius obiecti est necessarium formaliter, cum nihil reale additur a parte obiecti, nec actus additur super actū. ergo necessario vult, quia per nihil rationis vult me sedere. & Dico effectus contingens est a cā necessaria, licet totus actus sit necessarius. & Añ dñ ad illud, velle Dei, ut est respectu me sedere, addit entitatē positīvā differentē rñone a velle, sicut differt rñō in divinis ab essentia pñ intellectū, & ista entitas est intrinseca entitas Deo, cui repugnat mutabilitas, cui tñ non repugnat possibilitas. & Similiter de nolle, hoc est perfectionis in voluntate, quia quid est ab ea differens, saltem ratione, & tamen potest esse, vel non esse.

CONTRA, ex hoc sequitur aliud inconueniens, scilicet aliquid intrinsecum Deo esse possibile non esse &c. vere idem simplex non potest esse ex pos-

sibili, & necessario non. n. idem perfecte simplex est possibile & necesse, aliter, idem erit & non erit. & Dicitur q̄ distinguitur formaliter ut res & modus. & Contra tunc vel est quādo est secundum formam suā. z. phys. & quā non secundum illam formalitatem, tunc non est &c.

DISPVTTAT. XXXI.

Verum theologia Dei sit practica, vel speculativa.

M **TR** **V** **M** Theologia Dei sit practica vel speculativa. & Qd̄ speculativa. quia theologia eius est nobilissima. aliqua speculativa est nobilior omni practica, primo metaphysicā. & ergo & cetera. & Contra, finis speculativæ est veritas, sed si scientia Dei est speculativa proprie, igitur tantum consistet in speculatione veritatis, & non vltra ordinaretur ad dilectionem eius, quod falsum est. & Dicitur, quod est practica, sed habitus intellectualis practicus dependet ex quatuor causis. scilicet obiecto practico, vel materia practica, & sine practico, & dependet ab intellectu, tanquam ab efficiente practici habitū, ut tñ mouet ab appetitu. 6. ethi. est quidem habitus practicus ab obiecto practico materialiter qd̄ oportet esse appetibile, & non tñ speculabile, & in nobis requirit obiectū contingens operabile, formaliter autem est practicus a seipso, si duplex potest esse habitudo eius formalis notitiā cōformis appetitui, & hæc est prima rñō eius formalis, secundaria qua

H 3 **est**